

УДК 327 (477+470+571)

І.В. Філенко

аспірантка кафедри регіональних систем та європейської інтеграції Дипломатичної академії України при МЗС України

Д.О. Попова

аспірантка кафедри регіональних систем та європейської інтеграції Дипломатичної академії України при МЗС України

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ В РОСІЇ

У статі досліджується роль провідних наукових та інформаційних видань Росії у формуванні іміджевого складника української держави. Автори аналізують пріоритетну тематику російських видань, а також зміст і характер публікацій про Україну й українсько-російські відносини.

Ключові слова: імідж, публікації, пріоритет, українсько-російські відносини.

Актуальність дослідження українсько-російських відносин є незаперечною. Це обумовлено не тільки низкою проблем, що супроводжують становлення оновленої російської економіки, а й глибокою залежністю всього спектру українських державних складників від російського чинника. У площині відносин України зі світом увесь різнобарвний комплекс впливів простежується, однак, в односторонньому порядку, оскільки наша держава виявилася реципієнтом, а не продуцентом зовнішньополітичних впливів. До цього додається фактор вітчизняного економічного розвитку, що значно програє порівняно з країнами вісімки чи двадцятки. Опосередковано таку думку підтверджує і рівень уваги наукової і політичної еліти провідних країн, зокрема, Росії, до дослідження українських питань.

У зв'язку із зазначеним простежимо, які напрями досліджень обираються і яка тематика є найактуальнішою для

російських учених-міжнародників і, зокрема, яка увага приділяється саме Україні.

Теоретичну базу дослідження складають, насамперед, наукові праці, в яких розкривається сутність наукового концепту формування та реалізації всього комплексу внутрішньої, зовнішньої та інформаційно-пропагандистської діяльності держави з метою формування позитивного міжнародного іміджу в процесах трансатлантичного та євразійського співробітництва. Це, зокрема, праці таких зарубіжних дослідників, як: К. Фрідріх, З. Бжезінський [1], Р. Кеохейн, Дж. Най [2], І. Олдберг, Дж. Хедеског [3].

Вагомими бачаться розробки й російських фахівців, наприклад, О. Горбушиної [4], О. Петрової [5], М. Загладіна [6].

Серед вітчизняних учених, які займалися цією проблематикою та дослідженням іміджу (іміджування) держави, слід відзначити праці таких науковців, як Г. Почепцов [7], В. Бебик [8], Є. Макаренко [9], Л. Чекаленко [10], О. Ялова [11], Т. Пашукова [12].

Матеріали, об'єднані ідеєю розробки нормативної та реальної моделей політичних практик сучасної України, що розробляються та реалізуються в ситуації ціннісного розколу населення України вздовж ліній європейська/євразійська зовнішньо-політична орієнтація та традиціоналістський/модерністський курс внутрішньої політики, актуальні проблеми українсько-російських відносин представлені розробками фахівців ПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України [13].

Суттєво корисними також є розробки українських науково-аналітичних центрів, а саме Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова та Національної академії наук України [14].

Дослідження наукової проблеми іміджу України на російському векторах зовнішньої політики визначається низкою чинників внутрішнього і зовнішнього походження, які суттєво впливають на сприйняття України, як порівняно нового актора міжнародних відносин окремими акторами світового

співтовариства, інтеграційними об'єднаннями та міжнародними організаціями. Вступаючи між собою у причинно-наслідкові зв'язки, ці чинники, з одного боку, формують політико-дипломатичне і зовнішньоекономічне підґрунтя для перспектив розвитку Української держави, а з другого – стають об'єктом підвищеної зовнішньої уваги, впливаючи на розвиток відносин з владними структурами, бізнесом, організаціями громадянського суспільства. Значимим фактором, у даному контексті, стає брак консолідованої уяви в сучасному міжнародному середовищі про ситуацію в Україні. Важливо зазначити, що низка досліджень справедливо доводять, що однією з істотних умов формування громадянського суспільства, його політичного та інституційного структурування є відповідне інформаційне забезпечення подібного процесу, адже саме інформація є основною енергією розвитку суспільства джерела. Технологічні досягнення сучасного інформаційного суспільства створили принципово нову ситуацію в політичній сфері. Індустріалізація й урбанізація суспільства, руйнування традиційних комунікацій і колективних цінностей, бурхливе зростання індивідуалізму веаслідок розпилення громадян, переважна більшість з яких нині отримати політичну й соціальну інформацію майже тільки з електронних ЗМІ.

Водночас ці нові чинники внесли важливі зміни до вже сформованих структур і відносин громадянського суспільства. Значною мірою, перспектива трансформації демократичного політичного процесу, зміна механізмів і моделей політичної участі, мереж взаємозв'язків залежать від здатності нових комунікаційних технологій змінити взаємини між громадянами, щоб залучити «соціальний капітал» громадянського суспільства для позитивного розвитку міжнародних відносин. Тут варто говорити й про фундаментальні збільшення політичної влади ЗМІ, які стають основними «представниками» інтересів громадян, поступово зменшуючи вплив традиційних організацій зі сфери державної політики.

З означених позицій суттєву увагу привертають дослідження професора Л. Нагорної, котра переконливо

демонструє, що активні пошуки цивілізаційної єдності, здатні стимулювати звернення до етнічно-трайбалістських коренів, прояви культурного ізоляціонізму, політичного сепаратизму, релігійного фундаменталізму, а розвиток індустрії комунікаційних та інформаційних технологій, трансконтинентальних комп'ютерних та інформаційних мереж спричиняє соціотрансформаційні процеси. Дослідниця стверджує, що саме тому «проблема «Іншого» часто постає в зовсім новій площині, звучить як «мотив суверенізації чужого», оскільки по-різному західними акторами міжнародних відносин і Росією враховується подекуди критичний аспект розвитку українського суспільства, який полягає в суперечливій і часом конфліктогенній наявності чинника зовнішніх орієнтацій у всьому комплексі світосприйняття і життєдіяльності українського суспільства і політикуму [15].

Проаналізувавши значний за обсягом пласт наукових публікацій представників провідних російських наукових установ і дослідних центрів, як у наукових виданнях академічних установ Росії – журналах «Международная экономика и международные отношения», «Международная жизнь», «Современная Европа», так і в державних російських ЗМІ, пріоритети їх вибору можна схарактеризувати, як багатовекторні [16]. Водночас, ця багатовекторність не є однозначно симетричною, скоріше – асиметричною, про що йтиметься далі.

Перше, що привертає увагу, – вибір тематики, яка покликана формувати патріотичну свідомість населення і, насамперед виховувати молодь. Російські історики і політики сконцентрували свої дослідження переважно на вивченні вузлових питань російської історії і зовнішньої політики сучасної Росії. За десятирічний період (1997–2007 рр.) у вибраних спеціалізованих наукових виданнях цим питанням присвячена більшість публікацій (87 робіт): історії і політиці СРСР (загальні питання) – 59 публікацій; династії Романових, окремим монархам, з яких найбільшу увагу приділено Петру I і Катерині II – 25; історії дипломатії під кутом зору реалізації

цілей зовнішньої політики Росії XIX ст. і СРСР – 76 розробок (плюс значна кількість нотаток послів). Великій вітчизняній війні і Другій світовій війні (загальні питання) – 42 роботи, а також низка мемуарів, а Першій світовій війні присвячено 8 праць. Особливу увагу приділено видатним особистостям в історії і політиці Росії і світу: Й.В. Сталіну (25 робіт), В.В. Путіну (17), В. Черчиллю (9), Ш. де Голлю (9), А. Гітлеру (6) та ін. [17].

Привертають увагу специфічні й оригінальні теми, що розглядаються, серед яких особливу нішу відведено вивченню досвіду Китаю, а також історії, економіці і культурі цієї країни. Наприклад, китайські театри в Росії, чому Росія – не Китай, Ведмідь і Дракон, Ведмідь спостерігає за Драконом та ін.

Серед «несподіваних» для науковців тем – природа корумпованості еліти, вітчизняні могили в Європі, ювілей поліклініки МЗС Росії, квазіінтеграція в СНД, колабораціоналізм, антирасистський расизм, російська розвідка в Японії, останні жертви Сталіна, математичні методи в історії, інтелектуальна історія, архівна Росія, історична інформатика за кордоном тощо.

У двосторонніх відносинах Росії пріоритет віддано вивченню і прогнозуванню спільного майбутнього з іншими країнами і народами, з дослідження цих питань робляться висновки і рекомендації щодо необхідних політичних і економічних кроків з боку держави. Значну увагу приділено таким темам, як спільне майбутнє Росії і США, соціальна політика Європи тощо. Досліджується широке коло питань щодо внутрішньої і зовнішньої політики світових лідерів: США – історія і досвід фермерства, світ американської родини. Франція – сутність радикалізму. Велика Британія – досвід приватизації тощо. Тобто вивчаються ті теми, які можуть бути востребувані в російському політичному й економічному середовищі. Певний інтерес мають питання, вивчення яких може носити прикладний характер, наприклад, військові формування Фінляндії у системі збройних сил Росії, діалог культур, слов'янська ідея, розпад імперій. У низці публікацій відчувається туга за колишнім СРСР

(«Трагедія великої держави»), йде подальший пошук місця і ролі Росії у світі, формування її зовнішньополітичної концепції.

Серед аналітичних матеріалів щодо конкретних держав перед ведуть країни-пріоритети: США – 57 публікацій; Німеччина – 52 (44% з яких про сучасну ФРН¹); Франція – 32 (30% – про російську політику в цій країні); Китай – близько 40² (з яких 30% про діяльність росіян і місце Росії в цій країні); Чехословаччина – близько 20 публікацій, з яких 9% присвячено сучасній Чеській Республіці.

Вивчення міжнародних структур розподілилося наступним чином: найбільше публікацій з СНД (18), ЄС (15), ООН (11), НАТО (5), ОБСЄ (3), рідкі публікації із ШОС, ОДКБ, ЄврАзЕС³. Винятковість досліджень євроінтеграції вбачаємо у виборі тематики, наприклад, «європейський вибір Росії», «Росія між європейським вибором і азійським зростанням», «Європа: нові реалії». Проведення російськими аналітиками порівняльного аналізу між євроінтеграційним процесом і азійськими інтегральними схемами може свідчити про пошук, що триває, і про остаточну невизначеність концептуального складника зовнішньої політики РФ щодо її місця і ролі як у Європі, так і в Азії.

Найважливіші для російських інтересів теми виведені в окремі, самостійні рубрики журналів: «США: політика і суспільство», «стратегічне управління», «корпоративне управління в Росії», питання зброї, Газпром, глобалізація, «грузинська тема», третя світова війна, бізнес-соціальні інтереси тощо. Часто назви статей сформульовані у вигляді питань: «Чи цікаві ми світу?» На сторінках журналів ведуться наукові дискусії: «Ісламський світ і зовнішня політика Росії», «ЄС – що попереду?», «До єдиної Європи», «Дипломатія міст», «Чому Росія – не Китай», «Імідж Росії» тощо. Проблемні для Росії

¹ У Москві 2006 р. відкрито Німецький історичний інститут.

² У непрофільних журналах.

³ Вірогідно, тому що щодо ШОС, ОДКБ і ЄврАзЕС існують спеціалізовані видання.

країни і проблемні відносини розглядаються рідко або питання взагалі не порушуються.

Характерною рисою підручників і посібників щодо висвітлення двосторонніх відносин є аналіз інтересів Росії в кожному конкретному регіоні, наприклад: Росія-Франція, Росія-Китай, колонії Німеччини і Франції, російсько-американські відносини, російсько-польські відносини, російсько-турецькі відносини тощо.

Особлива увага приділяється методології історії. 60% усіх методичних матеріалів присвячені проблемам викладання новітньої вітчизняної історії і світової новітньої історії тощо. З 2003 року в провідних наукових журналах прорецензовано (а отже, йдеться про фахові видання) низку підручників з історії: Новая история стран Европы и Америки. Начало 1870-х гг.; Всемирная история XX века. Ч.1. 1945 – конец XX века; Новейшая история стран Европы и Америки. 1945–2000 (курс лекцій); История международных отношений; История международных отношений 1918–1939; История Франции; История Болгарии тощо. При цьому підкреслимо, що підручники видаються різними університетами Москви, Петербурга, Владивостока, Іркутська.

З української тематики за десятиліття опубліковано дев'ять матеріалів, з яких дві рецензії на підручники, що надруковані в Україні. Сучасним відносинам з Україною присвячено дві роботи: про «Рік України в російській історичній науці» і «Україна між Росією і Європою: перипетії вибору». Інші публікації висвітлюють діяльність Н. Махна, І. Мазепи, присвячені темам «Україна-НАТО: ставлення влади і народу», «Український марафон», «Політиканство: голодомор» тощо. Як бачимо, наша держава і двосторонні відносини не є пріоритетними темами для російських дослідників. Заголовки статей містять негативне нашарування щодо України і це відразу ж впадає у вічі. Навіть назву України російські фахівці-міжнародники плутають (називають нас «Республіка Україна»). Усе це дає нам підстави до роздумів про рівень дослідження в

Росії українських питань і донесення до наукової і студентської аудиторії об'єктивної інформації про Україну і українців.

У науковому і студентському середовищі відчувається значна прогалина зі знань про Україну, її політику, сучасний стан. Якщо в українських вищих навчальних закладах читаються курси з історії Російської Федерації (на кафедрах країнознавства), а також широко висвітлюється тематика українсько-російських відносин у курсах зовнішньої політики України, то в російських вишах Україна взагалі не представлена. Отже, відчувається суцільний вакуум у цьому питанні. Ситуація, що склалась у російському середовищі, підтверджується і різноплановими питаннями студентської аудиторії, яка прагне більше знати про українські реалії⁴: «Чому в Україні вирішили, що Росія втручається в її внутрішні справи?», «Навіщо Вам ЄС?», «Чому Україна йде в НАТО, якщо в доктрині Росії: НАТО – головний ворог, а в доктрині США – ворог Росія?», «Чому Україна не подала судовий позов на Ощадбанк СРСР з приводу забраних з республіканських банків вкладів громадян на початку 90-х років?», «Чому Україна не підписала статут СНД?», «Навіщо Україна створила антиросійський ГУАМ?», «Як Ви допомагаєте своїм трудовим мігрантам у Росії?», «Який економічний стан України?», «Енергетична політика України», «Відносини США-ЄС-Україна?», відносини України з Польщею, Румунією, КНДР, країнами Балтії, Японією, Білоруссю... І, нарешті, «Як нам подружитися?» Як бачимо, доволі широкий спектр. Усі ці питання свідчать про вакуум об'єктивної інформації про Україну і про сильне бажання російської молоді знати і вивчати українську історію, політику, сучасну Україну.

Який висновок можна зробити з викладеного вище? У російському науковому гуманітарному середовищі простежується пошук дотичних моментів в історії відносин зі стратегічними і провідними партнерами, як наприклад, спільне майбутнє, культура, іноземні послы в Росії тощо. Чітко визначені

⁴ За результатами проведеного круглого столу в Дипломатичній академії МЗС Росії.

зовнішньополітичні вектори і зазначені провідні країни в політиці й економіці РФ. Переважна увага сконцентрована на дослідженні і вивченні історії держави, пошуку і висвітленні її найяскравіших історичних сторінок. Водночас методологія допомагає донести ці знахідки до шкіл та інститутів, тобто до молоді, формуючи з неї відданих патріотів Росії, і це для державних інтересів Росії є значним плюсом.

Водночас, за незначним винятком статей антиукраїнської спрямованості, відчутно бракує аналітичних та інформаційних матеріалів про Україну, її політичний, демократичний, економічний і культурний розвиток. Існують значні прогалини в інформаційному просторі щодо зовнішньої політики найближчого сусіди, тобто нашої держави, а також про певну упередженість і стереотипи, що часто подаються в російських як наукових виданнях, так і в політичних ЗМІ про Україну.

Водночас російські ЗМІ активно працюють у самій Україні, пропагуючи російські здобутки, російську міць, російське історичне минуле з огляду на «повернення Україною боргів». Російські і проросійські ЗМІ ведуть жорстку боротьбу на власних шпальтах за розподіл російських грошей на власні видання [18].

Прочитуємо слова тодішнього президента В. Ющенка: «Существует несколько центров, существует колоссальная система телерадиостанций, других изданий, работающих не на интересы Украины и проводящих политику других государств, – пояснил президент. Проводятся информационные психологические кампании по дезинформированию общества по таким вопросам, как национальное единство, территориальная целостность, языковой вопрос, вопросы культуры, религии, а также евроатлантические устремления Украины». Свого часу тодішній глава української держави намагався боротися з цим явищем. У 2008 році В. Ющенко вимагав терміново розробити план заходів з українізації національного медійного простору. Визначивши проблему, президент висунув головне завдання наповнення українського інформаційного простору

національним продуктом і нарощування впливу України в міжнародному медіапросторі [19].

Російські ЗМІ у відповідь одразу ж підняли шалену кампанію протидії: «Под удар могут попасть российские вещательные компании, которые, по словам президента Ющенко, уже оккупировали Крым и восточные области страны». МЗС РФ в інтерв'ю газеті «Коммерсант» завірив, що «если инициативы Киева затронут интересы российских СМИ, без ответа это не останется». Тобто Росія через МЗС РФ насправді загрожувала Україні.

Провину за ситуацію, що склалася, В. Ющенко «поклав» на національну раду з питань телебачення і радіо (НСТР), за політикою якої сусідні з Україною держави отримали майже весь прикордонний частотний ресурс. Російські ЗМІ майже повністю окупували Крим і східні області України.

Ускладнення ситуації викликало необхідність упровадження конкретних заходів з метою поліпшення ситуації в країні в цілому і в Криму, зокрема, що закріплювалось відповідними державними документами. Так, Рада національної безпеки і оборони України 8 лютого 2006 р. розглянула питання щодо кримських проблем, які стосувались етнічних протистоянь, соціальних негараздів, інформаційної площини тощо. Прийняті рішення були покладені в основу Указу Президента України від 28 лютого 2006 р. №154/2006, у якому йшлося про введення в дію рішення РНБО України «Про суспільну ситуацію в Автономній Республіці Крим», у зв'язку з яким різним урядовим установам доручалося вжити відповідних заходів [20].

Нині Крим і кримські проблеми не сходять зі шпальт російських і українських ЗМІ. Одні повідомляють, що в Криму все вже давно скуплено, включаючи і землю. Інші повідомляють, що Росія знову намагається зірвати відпочинок у Криму через брехливу інформацію. Так, за інформацією Управління земельних ресурсів Криму в автономії відбувається активний процес переоформлення корпоративних прав великих сільськогосподарських фірм. І українські землі сільгосппризначення отримують нових власників – російських.

Як зазначають у Роскомземі, у Криму росіяни скуповують усе! Корпоративні права фірм, що мають в оренді по 300–400 га землі строком до 49 років, купують на підставних осіб – громадян України, але справжні господарями стають нерезиденти.

Інше питання стосується власності, рекреаційних об'єктів. В АР Крим понад 600 санаторіїв і пансіонатів. З так званої власності колишнього СРСР Російська Федерація претендувала на 155 об'єктів, але підтверджено права власності лише в десяти випадках. За останні 5 років – за оцінками московських операторів кримського ринку нерухомості – на півострові було викуплено до 90% усіх незасвоєних ділянок або недобудов. Переважна більшість покупців – росіяни, кількість яких зросла від 10 до 70% [21].

Подібна політика – посилена інформаційна присутність російських ЗМІ та їх антиукраїнська спрямованість – є загрозою для стабільності в Україні, що вимагає від нинішньої державної влади посиленої уваги до інформаційної площини, активних дій у протистоянні існуючим загрозам.

Література

1. Brzezinski Z. The big failure: the Birth and death of communism in the twentieth century / Z. Brzezinski. – N.Y., 1999. – 234 p.; Friedrich C.J., Brzezinski Z. Totalitarian dictatorship and autocracy / C.J. Friedrich, Z.K. Brzezinski. - New York : Praeger, 1965. – xiii. – 439 p.
2. Keohane R., Nye J.S. Power and Interdependence / R. Keohane, J.S. Nye. – Boston : Little Brown, 1997. - 315p.
3. Russia as a Great Power: Dimensions of Security Under Putin / Ed. dy Hedenskog J., Konnander V., Nygren B., Oldberg I., Ch. Pursiainen Ch. – London : Routledge, 2005. – 464 p.
4. Горбушина О.П. Имидж и имиджелогия: политический аспект / О.П. Горбушина // Имиджелогия: современное состояние и перспективы развития : Материалы Первого Международного симпозиума [«Имиджелогия – 2003»]. – М.: РИЦ «Альфа» МГОПУ им. М.А. Шолохова, 2003. – С. 77–81.
5. Петрова Е.А. Имиджеологическое пространство: гипотетическое моделирование и эмпирическое

- подтверждение / Е.А. Петрова // Имиджелогия – 2005: феноменология, теория, практика : Материалы Третьего Международного симпозиума. – М. : РИЦ АИМ, 2005. – С. 11–14.
6. Загладин Н. Глобальное информационное общество и Россия / Н. Загладин // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 7. – С. 15–32.
7. Почепцов Г.Г. Имиджелогия / Г.Г. Почепцов. – К.: Рефл-бук, 2004. – 576 с.
8. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз : Монографія / В.М. Бебик. – К. : МАУП, 2005. – 440 с.
9. Макаренко Є.А. Міжнародні інформаційні відносини: монографія / Є.А. Макаренко. – К. : Наша культура і наука, 2002. – 452 с.
10. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: підручник / Л.Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 712 с.
11. Ялова О.В. Імідж України на західному і російському векторах зовнішньої політики : дис... канд. політ. наук : спец. 23.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2006. — 190 с.
12. Пашукова Т. Імідж України і Росії в умовах політичних змін / Т. Пашукова // Соціальна психологія. – 2005. – № 5. – С. 3–15.
13. Світоглядно-теоретичний вимір сучасної української політики / [М.І. Михальченко (кер. авт. кол.), М.С. Кармазіна, В.О. Ковалевський та ін.]. – К. : ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. – 358 с.; Україна та Росія: потенціал взаємодії та співробітництва: збірник наукових праць. – К. : ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. – 208 с.
14. Україна і Росія у взаємному спілкуванні і сприйнятті: українці про Росію та росіян. Росіяни про Україну і українців: аналітична доповідь, підготовлена за планом виконання науково-дослідного проекту [«Україна і Росія у взаємному спілкуванні і сприйнятті: українці про Росію та росіян. Росіяни про Україну і українців» (спільний конкурс

- НАН України та Російського гуманітарного фонду)] у 2008 році [електронний ресурс]. - Режим доступу до док. : <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=121>;
15. Міжнародний імідж України: міфи й реалії / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу до док. : <http://www.uceps.org/ua/>
 16. Нагорна Л.П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань / Л.П. Нагорна. – К. : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 272 с.
 17. Проаналізовані журнали: «Международная экономика и международные отношения», «Международная жизнь», «Современная Европа», а також такі видання, як «Коммерсант», «Независимая газета».
 18. Наведені цифри виведені за підрахунками авторів із залученням наукового дослідницького методу контент-аналізу, проаналізовані змісти наукових і науково-політичних російських видань за період 1997–2007 років.
 19. Дяченко В. В Криму не поділили «русские» деньги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.from-ua.com/voice/a576f4f707f8e.html>
 20. Соловьев В. Украина вышла на тропу волны: Виктор Ющенко требует очистить национальный эфир от зарубежных СМИ // Коммерсантъ. – 2008. – № 47(3864). – 22 марта; Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 лютого 2006 року № 154/2006, «Про суспільну ситуацію в Автономній Республіці Крим» 28 лютого 2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/4066.html/>.
 21. Россияне возвращают себе Крым недвижимостью и землей ? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-374405.html>;
<http://rian.com.ua/analytics/20110120/78625483.html>

22. Задохин А.Г. Внешняя политика России: национальное сознание и национальные интересы / А.Г. Задохин. – М.: Дипломатическая академия МИД России, 2002. – 229 с.

The article focuses on the role of leading scientific publications and information in shaping Russia image component of the Ukrainian state. The authors analyze the priority themes of Russian publications, as well as the content and nature of publications about Ukraine and Ukrainian-Russian relations.

Keywords: image, publication, priority, Ukrainian-Russian relations

Статья посвящена роли ведущих научных и информационных изданий России в формировании имиджевой составляющей украинского государства. Авторы анализируют приоритетную тематику российских изданий, а также содержание и характер публикаций об Украине и украинско-российских отношениях.

Ключевые слова: имидж, публикации, приоритет, украинско-российские отношения.